

DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU

ARHIVSKI SABIRNI CENTAR KORČULA - LASTOVO

SUMARNI INVENTAR

**OPĆINA LASTOVO
1843./1918. (1920./1922.)**

Broj fonda: HR-DADU-SCKL-731

Izradio: Tonko Barčot

Žrnovo, prosinac 2023.

SADRŽAJ

1. Identifikacija	3
2. Kontekst	4
3. Sadržaj i ustroj gradiva	6
4. Uvjeti dostupnosti i korištenja	7
5. Dopunski izvori	7
6. Područje kontrole opisa	8
Inventarni popis	9
Kazalo osoba	17
Kazalo geografskih pojmova	17

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Identifikacijska oznaka	HR-DADU-SCKL-731
1.2. Naslov	Općina Lastovo (Comune di Lagosta)
1.3. Vrijeme nastanka gradiva	1843./1918. (1920./1922.)
1.4. Razina opisa	Fond
1.5. Količina i nosač jedinice opisa	1,6 kutija, 0,16 d/m Papir

2. KONTEKST

2.1. Naziv stvaratelja Općina Lastovo (Comune di Lagosta)

2.2. Upravna povijest

2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja

Godine 1822., a shodno novoj organizaciji uprave u Austrijskom carstvu, u sjedištu kotarske vlasti, formirane su općine na čelu s načelnicima, pa tako i u Lastovu (Podestaria di Lagosta, Ufficio Podestariale di Lagosta, Amministrazione Comunale di Lagosta). Dotada je u Lastovu djelovao tzv. Sindakat (Sindacato Comunale di Lagosta). Prvi zabilježeni načelnik (podestà) bio je Antun Ostoić. I poslije ukidanja Upravno-sudske preture Lastovo 1826., nastavlja djelovati općina, tj. ne vraća se niži status Sindakata. Sjedište nadležne kotarske vlasti preselilo se tada u Korčulu, i ostat će tamo sve do 1921.

Od načelnika, po svojem stažu izdvajaju se Ivan Dražinić (1875.-1882., 1887.-1891., 1895.-1899.) i Ivan (Janko) Lucijanović (1906.-1918.). Najdugovječniji tajnik bio je Pelješčanin Ivan Hardalo (1822.-1847.). Poslovanje Općine odvijalo se do 1883. na talijanskom, a poslije na hrvatskom jeziku.

Godine 1905. Kotarsko poglavarstvo u Korčuli raspustilo je općinsku upravu, na čijem se čelu nalazio načelnik Antun Sangaleti, zbog sukoba u općinskoj upravi, i imenovalo dr. Antuna Šantića-Čihoratića za općinskog upravitelja 1905.

Općina je bila agrarnog karaktera. Važne gospodarske grane, a što se vidi i u sačuvanim spisima, bile su: šumarstvo, poljoprivreda (vinogradarstvo) i ribarstvo.

Općina je pokrivala čitav otok Lastovo i susjedne manje, nenaseljene otoke, ukupno 5273 hektara. Godine 1869. živjelo je u općini 1042 stanovnika, a 1910. taj je broj porastao na 1417. Sjedište općine nalazilo se u istoimenom mjestu, u središtu otoka.

Djelovanje stvaratelja se poslije Rapalskog ugovora 1920. nastavilo u okviru Kraljevine Italije.

- 2.2.2. *Sjedište* Lastovo
- 2.2.3. *Pravni položaj* Pravno tijelo - jedinica lokalne samouprave
- 2.2.4. *Nadležnost, funkcije i područje djelatnosti* Općina, osnovna političko-teritorijalna organizacija, djelovala je ograničenom samostalnošću, a po nalogu viših tijela, prvenstveno kotarske vlasti (preture) te je praktički bila izvršavatelj njezinih naloga.
- Zakonom o općinama iz 1864. općine su postale autonomne upravne jedinice. Samostalno su se financirale prikupljanjem prireza (na izravne poreze i potrošarinu), najma (Sušca, drugih otočića i šuma), takse za ribolov, poljskih globa, psarine, kućarine i dr. Općina je skrbrila o zdravstvenoj i socijalnoj skrbi. Plaćala je općinskog liječnika i primalju, podmirivala bolničke troškove pacijenata iz općine te davala potpore i lijekove siromašnijim mještanima. Brinula se i za pučko školstvo i za kulturna društva (financiranje rada). Održavala je javni red i sigurnost te komunalni red (financiranje redara, lugara, rasvjete, čistoće, grobišta...). Općina se brinula o gradnjama (cesta do Zaklopatice). Obavljala je i poslove iz prenesene nadležnosti viših (kotarskih) vlasti. Između ostalog, redarstvene, vojne poslove i dr.
- Općina Lastovo obuhvaćala je istoimeno naselje.
- 2.2.5. *Organizacijski ustroj* Općinsko upraviteljstvo izvršni je organ s nekoliko prisjednika (savjetnika), a na čelu mu je Općinski načelnik. Godine 1891. uz načelnika su djelovala četiri prisjednika. Općinsko vijeće s 18 vijećnika biralo se na izborima, i to u tri posebna izborna tijela prema imovinskom cenzusu (1. veleporeznici, 2. činovnici, službenici, vojne osobe i svećenici, 3. seljaci). Općinsko vijeće je nadziralo rad izvršne vlasti i donosilo proračun i druge odluke na prijedlog načelnika. Odluke mu je potvrđivao Zemaljski odbor u Zadru.
- U sastavu Općine djeluje tajnik, čauš (poslužitelj), liječnik i

primalja, lugar i pudari (poljari) koji nadziru polja (vinograde i usjeve), rondari (općinski redari, a kojima je na čelu „kapa“ ronde i „vice-kapa“ ronde).

2.2.6. Odnosi i veze Viša (nadležna i nadzorna) instanica vlasti bila je Pretura Lastovo (1820.-1826.), Pretura Korčula (1826.-1869.) i Kotarsko poglavarstvo u Korčuli (1869.-1920.).

2.3. Povijest arhivskog fonda Najveći dio pismohrane stvaratelja uništen je po oslobođenju Lastova 1943. od strane Narodnooslobodilačke vojske. Manji dio pismohrane se sačuvao u općinskoj zgradi te je službeno predan Arhivskom sabirnom centru Korčula-Lastovo 2014.

2.4. Način preuzimanja Službena predaja Općine Lastovo 2014.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Sadržaj Fond čine sačuvani fragmenti. Najobimniju seriju sačinjavaju dokumenti o općinskoj imovini, i to evidencija nekretnina i pokretnina, kupoprodaje i najmovne pogodbe za niz lokaliteta na Lastovu, Sušcu i Kopisti, spisi o patronatstvu Općine Lastovo nad crkvenim beneficijama i njezinoj borbi za zadržavanje tog prava. U ostalim serijama izdvaja se registar umrlih Lastovaca od 1891. do 1920., protokoli spisa od 1904. do 1912., knjiga blagajne do 1891. do 1903., kao i niz fragmenata iz građevinarstva i školstva.

3.2. Odabiranje i izlučivanje Nije bilo izlučivanja. Izdvojeno je gradivo obiteljskog karaktera i formirano kao zasebni fond obitelji Radovanović.

3.3. Dopune Postoji mogućnost da se dio gradiva nalazi u privatnom posjedu te su moguće manje dopune.

3.4. Plan sređivanja Fond je sastavljen od fragmenata. Serijama se pokušalo odraziti tadašnji djelokrug i nadležnosti stvaratelja.

Serije:

1. Opći spisi
2. Imovina
3. Građevinarstvo
4. Školstvo
5. Tajništvo
6. Blagajna.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

- 4.1. Pravni položaj** Fond ima status javnog arhivskog gradiva.
- 4.2. Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja** Gradivo je dostupno sukladno čl. čl. 21 i 22 Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN, br. 61/2018, 98/2019).
Objavljivanje i umnožavanje je dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.
- 4.3. Jezik i pismo** Hrvatski, talijanski / latinica
- 4.4. Tvarne značajke** Nosač zapisa je papir. Spisi su sačuvani u dobrom stanju.
- 4.5. Obavijesna pomagala** Arhivska pomagala: sumarni inventar, Tonko Barčot (prosinac 2023.)

5. DOPUNSKI IZVORI

- 5.1. Mjesto čuvanja izvornika** Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo
- 5.2. Postojanje preslika** Ne postoje.
- 5.3. Dopunski izvori** *Državni arhiv u Zadru*
- HR-DAZD-88. Vlada/Namjesništvo za Dalmaciju
 - HR-DAZD-94. Dalmatinski zemaljski odbor

Državni arhiv u Dubrovniku

- HR-DADU-SCKL-81. Okružno poglavarstvo Dubrovnik

Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo

- HR-DADU-SCKL-86. Upravno-sudska pretura Lastovo
- HR-DADU-SCKL-332. Kotarski sud u Lastovu
- HR-DADU-SCKL-521. Upravno-sudska pretura Korčula
- HR-DADU-SCKL-527. Kotarsko poglavarstvo Korčula
- HR-DADU-SCKL-531. Kotarsko školsko vijeće Korčula
- HR-DADU-SCKL-546. Kotarska gospodarska zadruga za političku općinu Korčula i Lastovo
- HR-DADU-SCKL-622. Osnovna škola „Braća Glumac“ Lastovo
- HR-DADU-SCKL-739. Javna dobrotvornost Lastovo

5.4. Bibliografija

- Tonko Barčot. „Uz početak rada Arhivskog sabirnog centra Korčula-Lastovo“. *Arhivski vjesnik* 56 (2013), str. 99.
- Antun Jurica. Lastovo kroz stoljeća. Matica hrvatska Lastovo: Lastovo, 2001., str. 159-184, 262-278, 359-401.
- Frane Ivković. „Organizacija uprave u Dalmaciji za vrijeme Druge austrijske vladavine 1814-1918. *Arhivski vjesnik*, 34-35(1991-1992), str. 31-51.
- Stanko Pilović. „Prilike na otoku Lastovu u XIX. Stoljeću“. *Radovi Zavoda povijesne znanosti HAZU u Zadru* 49 (2007), str. 449-466.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

- 6.1. Napomena arhivista** Opis izradio Tonko Barčot, arhivist, DADU-SCKL
- 6.2. Nadnevak izrade opisa** Prosinac 2023.

INVENTARNI POPIS

- 1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 731/1**
- 1.2. *Naslov* **Opći spisi**
- 1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1904./1912.
- 1.4. *Razina opisa* Serija
- 1.5. *Količina zapisa* 0,5 kutije, 0,05 d/m
- 3.1. *Sadržaj* Serija sadrži protokole spisa, i to cjelovite za godine 1904., 1905. i 1911., a djelomično sačuvane za 1908. i 1912.
- 3.2. *Plan sređivanja* Protokoli su poredani kronološki.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
1.1.	Protokoli spisa	1904./1912.	kut. br. 1

<i>1.1. Signatura</i>	HR-DADU-SCKL 731/2
<i>1.2. Naslov</i>	Imovina
<i>1.3. Vrijeme nastanka gradiva</i>	1843./1910. (1922.)
<i>1.4. Razina opisa</i>	Serijski
<i>1.5. Količina zapisa</i>	0,8 kutije, 0,08 d/m
<i>3.1. Sadržaj</i>	<p>U seriji je obuhvaćena evidencija općinskih nekretnina i ostale imovine, kao i spisi kupoprodaja, i to za šumske terene na Cjepijem vrhu (s Antunom Ostoićem 1846., Frankom Farquisijem), na Bijelom ratu (Ivanu Gjivoju 1845.-1846.), Velike stijene (Delegaciji Burze u Trstu za privremeni svjetionik, 1843.-1845.), na Kosonjem vrhu (Luki Antičeviću 1846.), na Kopisti (Kuzmi Mardešiću 1844.-1845.), na Baškom ratu (1846.), na Norom Homu 1845., teren za izgrađeni svjetionik na Sušcu 1880., teren zvan Bekarija (Nikoli Maričeviću 1845.).</p> <p>Posebnu podseriju čine spisi najma, i to šume u Maslini (Antunu Glumcu 1844.), terena na Sušcu (Antunu Mladineu 1843.-1847., Ivanu Lovričeviću 1847., Antunu Rokiju 1867.), Kosonjem vrhu 1843., Bijelom ratu 1843. i magazina u uvali sv. Mihovila (Financijskoj upravi, 1908.).</p> <p>Posebnu podseriju čine spisi patronatstva Općine nad crkvenim beneficijama, posebnu opisanu.</p> <p>U posljednjoj podseriji nalazi se zapisnik sjednice Općinskog vijeća 23.2.1888. na kojoj se odlučilo podijeliti dio općinskih dobara na stanovnike Lastova. Naime, pri utemeljenju Zemljišnika ta su dobra pogrešno uknjižena na Općinu Lastovo, a bila su uvijek u posjedu privatnih obitelji (Prežba i dr.). Isto tako i spis prijenosa vlasništva nad Lokvom (Puč) s Općine Lastovo na Stjepana Šarića pk. Luke 1890.</p>

3.2. *Plan sređivanja* Podserije kupoprodaja i najmovnih pogodbi poredane su prema nazivu lokaliteta, a unutar kronološkim redom.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
2.1.	Evidencija općinskih nekretnina i ostale imovine	1887.-1910.	kut. br. 1
2.2.	Kupoprodaje	1843./1880., 1922.	kut. br. 1
2.3.	Najam	1843./1908.	kut. br. 1
2.4.	Patronat nad crkvenim beneficijima	1845./1921.	kut. br. 2
2.5.	Prijenos općinskog zemljišta u privatno vlasništvo	1888./1890.	kut. br. 2

- 1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 731/2.4.**
- 1.2. *Naslov* **Patronat nad crkvenim beneficijima**
- 1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1845./1921.
- 1.4. *Razina opisa* Podserija
- 1.5. *Količina zapisa* 0,3 kutije, 0,03 d/m
- 3.1. *Sadržaj* Podseriju čine spisi pregleda prihoda i izdataka 1852. za beneficij Franka Cvjetkovića, Elizabeti Bogetić, Ivane Jaković, Bartula Bartulovog, Vita Ivičevića, Gospe od Karmela, sv. Roka, sv. Barbare, sv. Marka. Riječ je o beneficijima kojima nisu upravljale bratovštine i legati popova, a čije su nekretnine po utemeljenju zemljišnika uknjižene na Katoličko biskupijsko sjemenište u Dubrovniku.
- Posebnu podcjelinu čine spisi spora Općine Lastovo i Dubrovačke biskupije (Katoličkog biskupijskog sjemeništa) oko patronata nad crkvenim beneficijima na Lastovu, točnije riječ je o popisu dijela nadarbina (crkve sv. Jeronima), prepisci s dubrovačkim biskupom Josipom Marčelićem, odvjetnicima, kao i zapisniku sjednice Općinskog upraviteljstva 8.6.1908.
- 3.2. *Plan sređivanja* Prva podcjelina nanizana je abecednim redom prema nazivu beneficija, a druga podcjelina kronološkim redom.
- Napomena* Detaljnije o specifičnoj problematici crkvenih beneficija na Lastovu vidi: Antun Jurica. Lastovo kroz stoljeća, Lastovo 2001., str. 359-396.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
2.4.1.	Prihodi i izdaci beneficija	1852.	kut. br. 2
2.4.2.	Spor o patronatu	1845./1921.	kut. br. 2

- 1.1. Signatura* **HR-DADU-SCKL 731/3**
- 1.2. Naslov* **Građevinarstvo**
- 1.3. Vrijeme nastanka gradiva* 1883./1918.
- 1.4. Razina opisa* Serija
- 1.5. Količina zapisa* 0,1 kutije, 0,01 d/m
- 3.1. Sadržaj* Serija sadrži razne fragmente – spis o izgradnji rive u Lučici i obnove lukobrana u Mihajlu (1883.), pogodbu o gradnji zida Pavla Lešića pk. Petra kod crkve matice iz 1903., dozvola za gradnju magazina Luke Šarića pk. Antuna u Zaklopatici (č.zem. 6930/2) s nacrtima iz 1906., protivljenje gradnji Ante Kleiner 1907., dopis Zemaljskom odboru u kojem se govori o odluci Općinskog vijeća kojom se dodjelio teren za gradnju tvornice srdela u uvali sv. Mihovila iz 1909., spisi projekta ceste Pjevor – Zaklopatica (pogodba radnje s poduzetnikom Antom Tandarom, ponuda Šimuna Juretića, prepiska s mjernikom Vinkom Singerom, račun Luke Lešića za prodaju vina, biškota i kupusa i dr., 1912./1918.).
- 3.2. Plan sređivanja* Spisi su poredani kronološkim nizom.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
3.1.	Spisi	1903./1914.	kut. br. 2

1.1. Signatura **HR-DADU-SCKL 731/4**

1.2. Naslov **Školstvo**

*1.3. Vrijeme nastanka
gradiva* 1908.-1909.

1.4. Razina opisa Serija

1.5. Količina zapisa 2 spisa

3.1. Sadržaj Seriju čini jedan dokument iz 1908. kojim se raspisuje natječaj za općinsku stipendiju iz Jubilarne zaklade (povodom proslave i spomena šezdesetgodišnjice vladanja Franje Josipa I.), a za mladiće bez sredstava koji se namjeravaju posvetiti „nauci u gospodarstvu ili kojem drugom obrtu“. Drugi spis je odobrenje Zemaljskog odbora za ustanovljenje Jubilarne zaklade iz 1909.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
4.1.	Spisi	1908.-1909.	kut. br. 2

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 731/5**

1.2. *Naslov* **Tajništvo**

1.3. *Vrijeme nastanka gradiva* 1891.-1920.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 0,1 kutije, 0,01 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadrži registar umrlih od 1891. do 1920., a koju je vodio tajnik Općine. Na kraju tekuće godine potpisivao se općinski tajnik Antun Dražinić (1891.-1903.), a poslije načelnik sa prisjednicima. Uz ime pokojnika, njegovu dob, dan i sat smrti/pogreba, naveden je i uzrok smrti kao i opaska o preranoj truleži, liječniku koji je liječio i dr. S obzirom da je Župni ured vodio službenu evidenciju o umrlima, može se pretpostaviti kako je ovo bila pomoćna evidencija.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
5.1.	Registar umrlih	1891.-1920.	kut. br. 2

1.1. *Signatura* **HR-DADU-SCKL 731/6**

1.2. *Naslov* **Blagajna**

1.3. *Vrijeme nastanka
gradiva* 1891.-1903.

1.4. *Razina opisa* Serija

1.5. *Količina zapisa* 0,1 kutije, 0,01 d/m

3.1. *Sadržaj* Serija sadrži knjigu općeg dnevnika blagajne vođenog od 1891. do 1903., a riječ je o detaljnoj evidenciji uplata i isplata u tom razdoblju (naplaćene takse, isplate plaća, prihodi od najma Sušca, isplate za javne radnje pojedinim obrtnicima, za usluge odvjetnicima, doprinos Odboru za Gundulićev spomenik u Dubrovniku...). To posredno govori o aktivnostima Općine u tom razdoblju.

<i>Signatura</i>	<i>Naslov</i>	<i>Vremenski raspon</i>	<i>Broj tehničke jedinice</i>
6.1.	Blagajna	1891.-1903.	kut. br. 2

KAZALO OSOBA

Antičević Luka 10
Bartulov Bartul 12
Bogetić Elizabeta 12
Cvjetković Franko 12
Dražinić Antun, tajnik 15
Dražinić Ivan, načelnik 4
Farquisi Franko 10
Franjo Josip I 14
Gjivoje Ivan 10
Glumac Antun 10
Gundulić Ivan, pjesnik 16
Hardalo Ivan, tajnik 4
Ivičević Vito 12
Jaković Ivana 12
Juretić Šimun 13
Jurica Antun, publicist 8, 12
Kleiner Ante 13
Lucijanović Ivan (Janko), načelnik 4

Lovričević Ivan 10
Lešić Luka, trgovac 13
Lešić Pavao pk. Petra 13
Marčelić Josip, biskup 12
Mardešić Kuzma 10
Maričević Nikola 10
Mladineo Antun 10
Ostoić Antun 10
Ostoić Antun, načelnik 4
Radovanović, obitelj 6
Roki Antun 10
Sangaleti Antun, načelnik 4
Singer Vinko, mjernik 13
Šantić-Čihoratić Antun, općinski upravitelj
4
Šarić Luka pk. Antuna 13
Šarić Stjepan pk. Luke 10
Tandara Ante 13

KAZALO ZEMLJOPISNIH POJMOVA

Austrijsko carstvo 4
Baški rat (Lastovo) 10
Bekarija (Lastovo) 10
Bijeli rat (Lastovo) 10
Cjepiji vrh (Lastovo) 10
Dubrovnik 12, 16
Italija 4
Kopist 6, 10
Korčula 4, 6
Kosonji vrh (Lastovo) 10
Lučica (Lastovo) 13
Maslina (Lastovo) 10
Mihajla (uvala sv. Mihovila) 10, 13
Nori Hom (Lastovo) 10
Pjevor (Lastovo) 13
Prežba 10
Puč (Lokva) 10
Sušac 5-6, 10
Trst 10
Velike stijene (Lastovo) 10
Zadar 5
Zaklopatica 5, 13